

Мапирање на состојбата со објектите за спорт во општините

Kingdom of the Netherlands

30 YEARS
DIPLOMATIC RELATIONS
WE SHINE TOGETHER

Мапирање на состојбата со објектите за спорт во општините

Скопје, 2023 година

Мапирање на состојбата со објектите за спорт во општините

Издавач:
Центар за граѓански комуникации

Лектура:
Татјана Б. Ефтимоска

Графички дизајн:
Релатив

Електронско издание:
(Мапирање на состојбата со објектите
за спорт во општините)

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

796.02:005.5]:352(497.7)(047.31)
725.85:005.5]:352(497.7)(047.31)

МАПИРАЊЕ на состојбата со објектите за спорт во општините [Електронски извор] / [përktheu nga gjuha maqedonase në gjuhën shqipe Agon Ismaili ; translation from Macedonian to English Magdalena Simionska]. - Текст во пдф формат, содржи 20, 20, 20 стр. - Скопје :

Центар за граѓански комуникации = Skopje : Center for civil communications ; Shkup : Qendra për komunikime qytetare, 2023

Начин на пристапување (URL):

<https://www.ccc.org.mk/images/stories/mapiranje-sport.pdf>. - Напореден текст на мак., англ. и алб. јазик. - Наслов преземен од екран. - Опис на изворот на ден 07.09.2023 год. - Содржи и: Hartëzim i gjendjes së objekteve për sport nëpër komunat ; Mapping the situation with the sports facilities in the municipalities ; Анекс = Annex = Aneksi

ISBN 978-608-4974-20-8

а) Спортски објекти -- Управување -- Локална самоуправа -- Македонија -- Истражувања

COBISS.MK-ID 61478405

Kingdom of the Netherlands

Истражувањето е изготвено во рамките на проектот „Заштита од корупција“ со финансиска помош од Амбасадата на Кралството Холандија во Скопје, имплементиран од Центарот за граѓански комуникации, во периодот од 1 ноември 2021 година до 31 октомври 2024 година.

СОДРЖИНА

6	Клучни наоди
8	Цел на истражување
9	Управување со објектите за спорт од страна на општините
14	Управување со објектите за спорт од страна на училиштата
18	Препораки
19	АНЕКС 1: Листа на објектите за спорт со кои располагаат мониторираните општини

КЛУЧНИ НАОДИ

- Општините и училиштата ги доделуваат на користење објектите за спорт врз основа на добиени барања од спортските клубови, од здруженијата на граѓани и од заинтересираните граѓани, а не во транспарентни постапки со претходно објавување јавен повик и со прецизно утврдени услови, критериуми и цени. Ова го покажува истражувањето спроведено во општините Битола, Кичево, Куманово, Неготино, Струмица, Тетово, Чаир и Штип. Ваквата пракса остава простор за волонтаристичко постапување и можност за неправилно и несоодветно користење на објектите за спорт.
- Осумте општини кои беа предмет на мониторинг имаат вкупно 42 објекти за спорт, а училиштата во овие општини располагаат со 124 објекти.
- Од вкупно 42 објекти за спорт во општините Битола, Кичево, Куманово, Неготино, Струмица, Тетово, Чаир и Штип, дури 7 се вон употреба поради оштетувања и застареност, а со 12 спортски објекти (лоцирани во Битола, во Струмица, Тетово и Чаир) не ни располагаат локалните власти, туку се добиени на трајно користење, откако Јавното претпријатие за стопанисување со објекти за спорт во сопственост на Република Северна Македонија веќе склучило договори со правни субјекти за нивно користење.
- Три од осум општини (Куманово, Неготино и Чаир) надлежностите за управување со објектите за спорт им ги имаат предадено на локалните јавни претпријатија.
- Своите објекти за спорт општините главно ги доделуваат на користење на локалните спортски клубови без надоместок. Приходи од издавањето остварува само Општина Тетово, и индиректно, општините Куманово и Неготино, каде што спортските објекти се доделени на управување на локалните јавни претпријатија.
- На користење се издаваат само 46 од 124 објекти за спорт со кои располагаат училиштата, односно само 36 % од објектите. Училиштата ги издаваат спортските објекти по добиена согласност од општините, но без претходно објавување јавен повик до сите заинтересирани страни, со исклучок на две училишта.
- За разлика од општините, сите училишта што ги издаваат своите спортски сали и објекти наплатуваат за таа услуга. Притоа, воочена е голема разлика во цените по кои спортските објекти се издаваат од страна на училиштата. Цените за користење на училишните спортски сали се движат од 200 до 1.300 денари од час.

- Давањето за користење на само една третина од објектите со кои располагаат општините и училиштата упатува на нивната недоволна искористеност. Воедно, ова говори за слабостите во менаџирањето и за оневозможување објектите за спорт да се користат од што е можно поголем дел од локалното население и да генерираат приходи кои потоа би се вложувале во нивното редовно одржување и осовременување.
- Гледано во однос на општините, само Штип има усвоено Правилник за утврдување на условите и за начинот за користење спортски терени и објекти, а од страна на училиштата тој број е поголем, но тоа не влијаело значајно кон зголемување на транспарентноста на процесот на издавање на објектите.
- Процесот на обезбедување на информациите за сите објекти за спорт и релевантите информации за нивото користење во таргетираните општини, траеше речиси 7 месеци. Потешкотите во обезбедувањето на податоците, говорат дека одредени општини не водат ажурна евиденција и имаат ниското ниво на отчетност за имотот со којшто располагаат. Точноста на податоците во ова истражување е одговорност на општини.

ЦЕЛ НА ИСТРАЖУВАЊЕТО

Националната стратегија за спречување на корупцијата и судирот на интереси 2021 – 2025, подготвена од Државната комисија за спречување на корупција и усвоена од Собранието на РСМ, го вбројува спортот како еден од секторите подложни на корупција. Овој сектор за првпат се третира од антикорупциски аспект. Како примарна цел во стратегијата во секторот спорт е наведено донесувањето стратегија за објектите за спорт во државна сопственост, со која ќе се воспостави јасен концепт за овие објекти. Како неопходност се наведува и согледувањето на постојната состојба со објектите за спорт и ревидирање на договорите за нивно користење, што е и една од целите на ова истражување.

Стратегијата го идентификува и проблемот во однос на инспекцискиот надзор во спортот и потребата од воспоставување ефикасен инспекциски надзор во спортот и спортските објекти, како и едукацијата за интегритет и етика на спортските федерации, клубовите и нивната администрација. Спортот како сектор е третиран во стратегијата поради ризикот од корупција во сферата на управувањето и располагањето со спортските објекти во сопственост на РСМ и на единиците на локалната самоуправа, но и во сферата на спортската дејност, која се реализира преку спортските федерации и спортските клубови, како нивни членки.

Со оглед на големите инвестициски вложувања на државата во спортските објекти и нивното значење за спортската дејност, управувањето со тој имот претставува област која сериозно го засега јавниот интерес. Тоа ја наметнува потребата и од оптимално нормативно уредување на односите во поглед на сопственоста, располагањето и користењето на спортските објекти, што очигледно недостасува со оглед на наодите од ова истражување.

Со цел да се мапира состојбата во овој сектор, Центарот за граѓански комуникации, заедно со невладините организации вклучени во спроведување на проектот „Заштита од корупција“ (Младински културен центар – Битола, Рурална коалиција, Центар за интеркултурен дијалог, Еколошко друштво Вила Зора Велес, Здружение на граѓани Центар за истражување и анализи НОВУС Струмица, Здружение Мултикултура, Здружение на граѓани ЗИП Институт за политики и добро владение и ЕХО Едукативно-хуманитарна организација), до осумте општини вклучени во проектот (Битола, Кичево, Куманово, Неготино, Струмица, Тетово, Чаир и Штип), како и до вкупно 107 училишта од овие општини (79 основни и 28 средни училишта), достави идентични барања за информации. Беа побарани следните информации: листа на објекти за спорт кои се во нивна сопственост или со кои управуваат, листа на објекти за спорт кои тековно се доделени на користење на правни и физички лица и под кои услови (назив на закупецот; рок на издавање; висина на надоместок; намена на користење на објектите), договорите за користење на објектите за спорт, информации за постапката во која се доделени договорите за користење на објектите за спорт со објаснување на процедурата, критериумите и начинот на избор на корисниците на објектите за спорт, интересен акт со којшто е регулиран процесот на доделување на објектите за спорт на користење, ценовник/тарифник за користење на објектите за спорт, место (службен гласник, веб-страница, локален весник итн.) и содржина на објавените повици за издавање на објектите за спорт и кој ги користи и за која намена објектите за спорт кои не се дадени на користење на правни и физички лица.

УПРАВУВАЊЕ СО ОБЈЕКТИТЕ ЗА СПОРТ ОД СТРАНА НА ОПШТИНИТЕ

» Осумте општини (Битола, Кичево, Куманово, Неготино, Струмица, Тетово, Чаир и Штип) имаат во сопственост или управуваат со вкупно 42 објекти за спорт. Објектите најмногу се класифицирани како стадиони, дури 15. Покрај нив, општините имаат 10 сали, по три тениски и фудбалски игралишта, три базени, две повеќенаменски спортски игралишта, четири спортски комплекси, едно ракометно игралиште и едно градско стрелиште. Сепак, само десет од овие 42 објекти за спорт во 8-те општини тековно се доделени на користење на правни и физички лица.

Најмногу објекти за спорт на својата територија има **Општина Куманово**, вкупно осум, и тоа Отворен и затворен градски базен, Градски стадион, Тениско игралиште „23 Октомври“, Тениско игралиште на градски кеј, Спортски рекреативен центар „Пелинце“, Спортски центар – спортска сала, Спортски комплекс „Соколана“ и комплекс „Градско стрелиште“.

Со Одлука за пренесување на надлежноста – управување и одржување спортски објекти и спортски рекреативни центри од 2022 година, Општина Куманово за седум спортски објекти ја има пренесено надлежноста на ЈП Куманово паркинг. Единствено објектот во Пелинце од 2011 година е под надлежност на „Чистота и зеленило“, но тој не е во функција.

Од сите седум спортски објекти, ЈП Куманово паркинг издава само два, и тоа градскиот базен и тениските игралишта. Претпријатието има склучено договори со шест пливачки клубови и со еден тениски клуб за тековната 2023 година. Притоа, Градскиот стадион, иако е во функција, не е даден на користење, додека, пак, спортскиот центар Спортска сала, спортскиот комплекс „Соколана“ и комплексот „Градско стрелиште“ не се ниту во функција.

Јавното претпријатие Куманово паркинг, кое во име на Општина Куманово управува со објектите за спорт, нема усвоено интерен акт¹ со којшто би била регулирана постапката за избор на корисници/закупци на објектите за спорт. Јавното претпријатие не објавува јавни повици за издавање на објектите за користење. Од ЈП Куманово паркинг објаснуваат дека сите потребни информации се објавени на влезната врата на Градскиот базен и на другите објекти, а за користење на објектите барања доставуваат сите заинтересирани субјекти.

Следна на листата според бројот на објекти за спорт на нејзината територија е **Општина Тетово**, со седум спортски објекти. Станува збор за главниот градски стадион и помошниот стадион во близина на градскиот стадион, за фудбалскиот стадион со вештачка трева кај Спортскиот центар Тетово, Градскиот базен, како и спортски игралишта во населбите Теќе, Голема Речица и Сараќино.

¹ Под интерен акт се подразбира процедура, политика или друг вид на документ со којшто институцијата го регулира релевантното прашање.

Главниот градски стадион и помошниот стадион во близина на градскиот стадион се доделени под концесија на фирмата „Еколог“. Оттука, од објектите со кои де факто управува Општина Тетово, на користење се издава само фудбалскиот стадион со вештачка трева кај спортскиот центар. Тој се издава на закуп на годишно ниво на три фудбалски клуба: „Шкендија“, „Тетекс“ и „Љуботен“, и за нив секој месец општината издава фактура. Општина Тетово со фудбалскиот клуб „Шкендија“ има договор со којшто клубот го користи стадионот со вештачка трева во точно определени термини и плаќа надоместок за користење во висина од 12.000 евра годишно. Фудбалските клубови „Тетекс“ и „Љуботен“ го користат стадионот со вештачка трева кај Спортскиот центар за фудбал и имаат активен договор за цела 2023 година, за којшто плаќаат надоместок во согласност со одлуката за издавање термини и според ценовникот донесен од страна на Општина Тетово и 18 % ДДВ. Во согласност со одлуката која ја донел Советот на Општина Тетово за доделување на стадионот, за 1 час вежбање се плаќа 750 денари, ако е тоа со рефлектори 1.200 денари, за официјални и пријателски натпревари по 3.000 денари, но ако за нивното одржување е потребно осветлување, тогаш цената е 5.000 денари по натпревар. Со спортските игралишта во населбите Теке, Голема Речица и Сараќино, како што велат од Општина Тетово, располага локалното население.

Општина Тетово е една од ретките општини која генерира приходи од издавање на објектите за спорт. Но, во процесот на издавање, општината не располага со интересен акт со којшто би била регулирана постапката за избор на корисници/закупци на објектите за спорт, ниту пак има пракса за јавно објавување повици за издавање на објектите за спорт под јасни услови и критериуми.

Следна на листата според бројот на објекти за спорт на територијата е **Општина Битола**, со шест објекти. Но, општината има можност да управува и да користи само два од шесте објекти, и тоа спортската сала „Боро Чурлевски“ и фудбалскиот стадион „Петар Милошевски“. Со објектите, пак, Отворен базен и ресторан, Тениски игралишта, Ракометни игралишта и ДТВ Партизан управува Јавното претпријатие за стопанисување со објекти за спорт во сопственост на Република Северна Македонија. Државното јавно претпријатие има склучено договори за закупи, и тоа за Отворен базен и ресторан со СИУ Битола, за Тениски игралишта со ДГС „Партизан“, за Ракометни игралишта со „Мега спорт“ Битола и за ДТВ „Партизан“ со „Џокер Турист“ Битола.

Произлегува дека Општина Битола тековно управува само со два спортски објекти, и тоа со спортската сала „Боро Чурлевски“ и со фудбалскиот стадион „Петар Милошевски“ и овие објекти ги издава на спортските клубови во Битола во согласност со Ценовникот за користење спортски објекти на подрачјето на Општина Битола. Истовремено, Советот на Општина Битола има донесено одлука според која спортските клубови во кои општината има капитална структура се ослободуваат од плаќање надоместок. Во моментот, Општина Битола нема договори со правни и физички лица за кои се плаќа надоместок за користење на објектите за спорт во општината, со оглед на тоа дека објектите ги користат само клубови во кои општината има капитална структура, а тоа се кошаркарски клуб „Пелистер“ АД Битола, ракометен клуб „Еурофарм Пелистер“, ракометен клуб „Еурофарм Пелистер 2“ и фудбалски клуб „Пелистер“.

Општина Битола нема усвоено интересен акт со којшто би била регулирана постапката за избор на корисници/закупци на објектите за спорт. Салата и стадионот со кои управува општината ги користат клубови во кои самата општина има капитална структура. Оттука, општината не генерира приходи од издавање на објектите за спорт и нема обврска за објавување јавни повици за издавање на објектите.

Општина Кичево располага со шест објекти за спорт, и тоа Спортска сала „Јанчица“, Спортска сала „Христо Узунов“ во Иванидол, Спортска сала „Соколана“, Градски стадион, Стадионот на Влазрими и Стадион во Зајас. Притоа, од трите спортски сали, две се функционални, и тоа спортските сали „Христо Узунов“ и „Соколана“, додека спортската сала „Јанчица“, во периодот на спроведување на истражувањето, тековно се реновира. Сите три стадиони кои се во сопственост на општината се функционални и се користат. Градскиот стадион го користат фудбалските клубови „Напредок“ и „Зајас“, Стадионот на Влазрими го користи фудбалски клуб „Влазрими 1977“, а Стадионот во Зајас го користи истоимениот фудбалски клуб.

Според одговорот добиен од Општина Кичево објектите за спорт можат да ги користат спортските клубови, здруженија на граѓани и заинтересирани граѓани, по потреба, по претходно доставено барање од нивна страна и по давање согласност од општината, а за нивното користење не плаќаат надоместок.

Општина Кичево нема усвоено интересен акт со којшто би била регулирана постапката за избор на корисниците на објектите за спорт, ниту, пак, има пракса за објавување јавни повици за издавање на објектите за користење.

Следна на листата според бројот на објекти за спорт на територијата е **Општина Струмица**, со пет вакви објекти (едно фудбалско игралиште, два стадиони и две сали). Од овие објекти, Општина Струмица управува само со два, и тоа со општинското фудбалско игралиште „Филип Лазаревски“ и со стадионот СЦ (Градско Балдовци). Додека, пак, стадионот „Младост“, Спортска сала „Парк“ и Спортска сала „Партизан“ се доделени на користење на Јавното претпријатие за стопанисување со објекти за спорт во сопственост на Република Северна Македонија. Притоа, државното јавно претпријатие за стадионот „Младост“ има склучено договор за концесија до 2037 година со фудбалски клуб „Беласица“, за Спортска сала „Парк“ договорот за концесија до 2025 година е склучен со кошаркарски клуб „АБА“ и за Спортска сала „Партизан“ договор за концесија е склучен со КГС „Партизан“, но концесијата е веќе истечена.

Од објектите со кои тековно управува Општина Струмица, фудбалското игралиште „Филип Лазаревски“ го користат фудбалски клуб „Академија Пандев“, фудбалски клуб „Беласица“, фудбалски клуб „Тиверија“, женски фудбалски клуб „Тиверија“ и фудбалската паралелка од средното училиште во Струмица. Сите овие клубови го користат игралиштето без надоместок, и тоа на неопределено време, исклучиво за фудбал. Стадионот СЦ „Благој Истатов“ (Градско Балдовци) го користи локалниот фудбалски клуб од село Градско Балдовци, без надоместок, но со обврска за негово реновирање.

Општина Струмица нема усвоено интересен акт со којшто би била регулирана постапката за избор на корисниците на објектите за спорт. Договорите се доделуваат со одлука на Советот на општината, без претходно објавување јавни повици за издавање на објектите за спорт. Општината не генерира приходи од издавање на објектите.

Општина Штип располага со четири објекти за спорт, и тоа Фудбалско игралиште во Бело брдо, Фудбалско игралиште во Суитлак, повеќенаменско спортско игралиште во урбана заедница Автокоманда и повеќенаменско игралиште во урбаната заедница Сењак. Склучувањето на договорите со правните и со физичките лица за користење на спортските објекти во сопственост на Општина Штип се регулирани со посебен акт, Правилник за утврдување на условите и начинот за користење на спортски терени и објекти, бр. 08-3229/1, донесен на 30 мај 2018 година и истиот е изменет и дополнет со Правилник за измена и дополнување на Правилникот за утврдување на условите и начинот за користење на спортски терени и објекти, бр. 08-1765/1 од 14 март 2022 година.

Постапката за давање на користење на спортските терени и објекти е опфатена во член 8 од правилникот и гласи: „За спроведување на постапката за давање на користење на спортските терени и објекти надлежно е Одделението за јавни служби на Општина Штип. За склучените договори за користење на спортските терени и објекти Одделението за јавни служби води евиденција во форма на регистар“.

Општина Штип не објавува повици за издавање на објектите за спорт. Начинот на издавање е регулиран во член 9 од Правилник за утврдување на условите и начинот за користење на спортски терени и објекти: „За користење на спортските терени и објекти заинтересираните субјекти поднесуваат барање до Одделението за јавни служби на Општина Штип.“

Фудбалското игралиште во Бело Брдо се користи без надоместок од страна на младинските пионерски школи на фудбалски клуб „Брегалница“ и од паралелката на Спортската фудбалска академија, како и од Фудбалската федерација на Македонија, Скопје, додека фудбалското игралиште Суитлак, со одлука на Советот, е дадено на

користење на фудбалски клуб „Брегалница“. Во периодот на спроведување на ова истражување, повеќенаменските игралишта не се издаваа. Инаку, во согласност со Правилникот, другите заинтересирани лица за користење на фудбалските игралишта плаќаат по 1.500 денари за час, додека за повеќенаменските игралишта се наплаќа по 600 денари за час.

Општина Штип има Правилник за утврдување на условите и начинот за користење на спортски терени и објекти, но во Правилникот не е предвидена обврска за објавување јавни повици до потенцијалните корисници на објектите за спорт. Општината во период на спроведување на истражувањето не генерира приходи од издавање на објектите за спорт, иако тие се користат од спортски клубови.

Во **Општина Чаир** има четири објекти за спорт и тоа фудбалскиот стадион „Чаир“, спортскиот објект со намена базен, спортската сала „Партизан“ и спортската сала „Шабан Трстена“.

Општината во својот прв одговор, на побараните информации за објектите за спорт со кои располага, ги наведе само спортската сала „Партизан“ и спортската сала „Шабан Трстена“. Притоа, општината не информира дека самата управува само со спортската сала „Партизан“, додека пак за спортската сала „Шабан Трстена“ ги има пренесено надлежностите за управување на локалното јавно претпријатие основано од самата општина ЈП „Шкупи Вјетер“. Притоа и двата објекти се вон употреба и тоа спортската сала „Партизан“ не е во употреба поради настанати штети од пожарот што се случил уште во 2011 година. Додека, пак, за спортската сала „Шабан Трстена“ се води постапка за легализација, поради тоа што не располага со имотен лист.

Но, дополнително во процесот на истражувањето се дојде до сознанија дека со Одлука на Влада објавена во Службен весник 07/2016 година на трајно користење на Општина Чаир и е доделен на трајно користење фудбалскиот стадион „Чаир“, а со иста таква Одлука објавена во Службен весник 175/2021 на трајно користење на Општината и е доделен и спортскиот објект со намена базен.

Општината потврди дека фудбалскиот стадион „Чаир“ и спортскиот објект со намена базен се добиени на трајно користење, но со активни склучени договори за користење склучени помеѓу Јавното претпријатие за стопанисување со објекти за спорт во сопственост на Република Северна Македонија и други правни субјекти.

Од општината најавуваат дека, по завршување на постапката за легализација на спортската сала „Шабан Трстена“, ќе биде усвоена процедура со која ќе се регулира постапката за издавање под закуп во согласност со соодветните закони и правилници и таа ќе биде јавно објавена.

Општина Неготино има два објекти за спорт, и тоа Спортско-рекреативен центар „Младост“ и Градски стадион. Овие два објекти се отстапени на управување на ЈП Паркинзи Неготино на неопределено време без надомест, со одлука на Советот на општината објавена во Службен весник број 12/2021 година. ЈП Паркинзи ги издава под закуп спортските објекти само на рекреативни спортисти со кои не потпишува договори и наплаќа за секој термин поединечно, без закажување. Износот за наплата по тренинг е утврден со тарифник и се движи од 300 до 450 денари (во зависност дали се користи светлина или не) за еден час закуп на големата сала, и 200 до 300 денари, за еден час закуп за малата сала. Спортските објекти не се користат доколку нема закажано термини

од рекреативните спортисти. Во периодот на спроведување на истражувањето ниту еден спортски клуб не ги користи објектите.

ЈП Паркинзи Неготино не објавува јавни повици за издавање на објектите за користење, а не располага ниту со посебна процедура за избор на корисниците кои ги користат објектите за спорт. Во периодот на спроведување на истражувањето спортските објекти не се користеа од физички или од правни лица.

УПРАВУВАЊЕ СО ОБЈЕКТИТЕ ЗА СПОРТ ОД СТРАНА НА УЧИЛИШТАТА

» Од 124 објекти за спорт со кои располагаат училиштата во опфатените општини, на користење се издаваат само 46, односно 36 %. Притоа, 40 училишта кои ги издаваат спортските објекти го прават тоа по добиена согласност од општините, но без претходно објавување јавен повик до сите заинтересирани страни, со исклучок на две училишта (основните училишта „Страшо Пинџур“ и „Гоце Делчев“ од Неготино). Специфичен е случајот со Штип, каде што со училишните спортски објекти управува општината, а не училиштата самостојно.

За разлика од општините, сите училишта што ги издаваат своите спортски сали и објекти наплатуваат за таа услуга. Притоа, воочена е голема разлика во цените по кои спортските објекти се издаваат од страна на училиштата. Цените за користење на училишните спортски сали се движат од 200 до 1.300 денари од час. Генерално, цените по кои училиштата ги издаваат своите објекти за спорт на спортски клубови и здруженија на граѓани се значително пониски од цените по кои истите се издаваат на физички лица.

Општина Куманово има 22 училишта (17 основни и 5 средни). Од нив 18 училишта имаат вкупно 32 објекти за спорт, од кои 17 спортски сали, 6 спортски терени, 7 игралишта, 1 мал надворешен полигон и една атлетска патека. Останатите 4 училишта немаат никаков спортски објект.

Од вкупно 18 училишта кои управуваат со спортски објекти, четири училишта ги издаваат на правни или на физички лица. Овие училишта склучиле договори со вкупно шест спортски клубови. Едно училиште не им наплаќа на три спортски клуба за користење на салата, врз основа на барање на Сојуз на спортови поради реновирање на градската сала, останатите ги издаваат своите сали по цена од 500 до 600 денари за еден час тренинг, а едно училиште има склучено договор за цела година со месечен износ од 4.000 денари.

Училиштата не објавуваат повик за издавање на нивните сали, а само 4 од вкупно 18 училишта кои ги издаваат своите сали имаат пропишани постапки за начинот на којшто ги издаваат објектите за спорт.

Во Општина Куманово, од 18 училишта кои располагаат со спортски објекти, само 4 ги издаваат на правни или на физички лица. Воочена е голема несразмерност на цените за издавање и отсуство на транспарентност на процесот.

Во **Општина Тетово** има вкупно 20 училишта (13 основни и 7 средни училишта) кои располагаат со вкупно 11 спортски сали.

Од вкупно 10 училишта што имаат објекти за спорт, само пет ги издаваат своите спортски сали. Во текот на истражувањето, биле склучени вкупно 9 договори со спортски клубови и со едно физичко лице.

Едно училиште не наплаќа, но според договорот, корисникот треба да го опреми кабинетот по физикална терапија со нагледни средства во висина од 80.000 денари.

Останатите училишта ги издаваат салите по цена од 900 до 1.200 денари за еден час тренинг и наплаќаат од 1.000 до 2.000 денари од натпревар. На физичко лице наплаќаат по 4.000 денари за месец, а на спортски клубови од 3.500 денари сè до 12.000 денари, зависно од училиштето. Училиштата кои ги издаваат салите имаат свои правилници и ценовници, но не објавуваат повици за изнајмување на своите сали.

Во Општина Тетово, од 13 училишта што имаат спортски објекти, само 5 ги издаваат на надворешни правни и физички лица. Воочени се големи разлики во цените за издавање, како и отсуство на транспарентност на процесот.

Општина Битола има 19 училишта (12 основни и 7 средни училишта) кои располагаат со вкупно 17 објекти за спорт, од кои 15 сали, 1 терен и 1 трпезарија која се користи за играње пинг-понг. Притоа, 5 училишта немаат спортски објекти кои се во нивна сопственост или со кои управуваат.

Од вкупно 17 објекти за спорт, предмет на издавање се дури 13 објекти. За нивно издавање училиштата имаат склучено 58 тековни договори, од кои 29 договори се склучени со правни лица, 11 со физички лица, а за останатите 18 нема информација за договорната страна бидејќи податоците во доставените договори се прикриени. При издавањето на овие објекти, училиштата се придржуваат до ценовникот за користење на спортските сали во основните и средните училишта на подрачјето на Општина Битола, при што училиштата ги издаваат салите по цена од 210 до 975 денари, зависно од бројот на термините, временскиот период во којшто се издаваат и дали станува збор за рекреативци или за спортски клубови. Во две училишта, спортските објекти кои се во сопственост на училиштето или им се дадени на нивно управување во моментот не се издаваат поради реновирање.

Училиштата во Општина Битола ги даваат на користење објектите за спорт по претходно добиена согласност од Општина Битола и не објавуваат повици за издавање на објектите за спорт кои се во нивна сопственост или со кои управуваат, туку издавањето се спроведува по барање на корисниците.

Општина Струмица има 12 училишта (9 девет и 3 средни училишта). Овие училишта располагаат со вкупно 16 објекти за спорт, од кои 10 спортски сали и 6 спортски игралишта. Седум од овие училишта, покрај тоа што нивните спортски сали ги користат учениците на часовите по физичко образование, ги издаваат на користење и на други заинтересирани субјекти.

Овие училишта склучиле вкупно 13 договори со спортски клубови и два со физички лица. Притоа, кога ги издаваат своите објекти на рекреативци, за услугата им наплаќаат по 1.500 денари за ден или 15.000 денари месечно, а за одржување тренинзи во некоја од спортските сали во училиштата, на спортските клубови им наплаќаат од 250 денари за час тренинг па до 800 денари, зависно од условите во училиштето, од бројот на тренинзи и слично. Училиштата и клубовите потпишуваат договори, а начинот на пресметување е според ценовникот на училиштето.

Во Општина Струмица предмет на издавање се спортски сали на 7 училишта. Притоа, за издавањето на објектите за спорт не се објавуваат јавни повици. Објектите за спорт се издаваат по претходно доставено барање од клубовите или физичките лица.

Општина Штип има 11 училишта (6 основни и 5 средни училишта) кои поседуваат вкупно 19 објекти за спорт, од кои 11 спортски сали, 4 терени или 4 игралишта во општинските основни и средни училишта. Спортските сали во општинските основни и средни училишта, како и спортските терени, се третираат како да се во сопственост на Општината и таа е носител на правото да стопанисува со нив. Оттука, во договорите за закуп што се склучуваат со спортски клубови, со здруженија на граѓани и со физички лица рекреативци, како потписници на договорите, од една страна, се појавуваат Општина Штип и конкретното училиште, а од друга страна, закупците. Постапката за давање на користење на спортските терени е уредена според член 8 од Правилникот за утврдување на условите и начинот на користење на спортските терени и објекти од страна на Општина Штип од 30 мај 2018 година, којшто претрпел измени и дополнувања на 14 март 2022 година.

Според овој Правилник, за користење на спортските терени и објекти заинтересираните субјекти поднесуваат барање до Одделението за јавни служби на Општина Штип.

Училиштата ги издаваат своите спортски сали по цена од 400 до 600 денари по час за спортски клубови, и од 800 до 1200 денари по час за рекреативци. Помошните спортски сали се издаваат на спортски клубови по 200 денари од час.

Процесот на издавање на објектите за спорт во оваа општина не е проследен со објавување јавни повици.

Општина Кичево на својата територија има вкупно 11 училишта (9 основни и 2 средни училишта). Од 11 училишта, само 6 основни училишта имаат објекти за спорт, и тоа вкупно 11, од кои 9 спортски сали, едно игралиште и еден спортски терен.

Општина Кичево има правилник врз основа на којшто училиштата кои ги издават објектите за спорт. Со правилникот се пропишува начинот на издавање на објектите за спорт врз основа на поднесено барање од страна на правни лица, здруженија на граѓани, спортски клубови и други правни лица. Но, единственото училиште кое ја издава својата спортска сала, покрај тоа што ја користи за потребите на учениците и за изведување настава, во Општина Кичево е основното училиште „Д-р Владимир Полежиноски“. Во моментот училиштето има склучено договор со еден спортски клуб по цена од 9.000 денари годишно во согласност со Правилникот за издавање на спортска сала. Училиштето не објавува повик затоа што салата се издава врз основа на претходно доставено барање од страна на заинтересираните правни лица.

Процесот на издавање е утврден во Правилник донесен од страна на Општина Кичево, а се однесува на училиштата. Но, во Правилникот не е предвидена обврска за транспарентноста на процесот на издавање на училишните спортски објекти.

Општина Чаир има 11 училишта (10 основни и едно средно училиште). Училиштата имаат во сопственост 12 објекти за спорт, од кои 8 спортски сали, 3 спортски игралишта и едно училиште има во сопственост спортски стадион.

Од сите училишта, единствено ООУ „Тефејџуз“, покрај за потребите на учениците, училишната сала без надоместок ја дава на користење на Училишен спортски клуб „Тефејџуз СПОР“ – Скопје, Чаир, со секциите (фудбал, кошарка и проекти од училишен спорт), како и на Боречки клуб „Тефејџуз“. Со корисниците не се потпишани договори. Училиштето не објавува повик и нема посебна постапка, туку издавањето се спроведува во согласност со

законот за основно образование во соработка со одделението за образование на Општина Чаир.

Во Општина Чаир предмет на издавање е само еден објект за спорт во рамките на училиштата, и тоа од училишниот спортски клуб, за што не се плаќа надоместок. Училиштата не објавуваат јавни повици за издавање на објектите за спорт.

Во **Општина Неготино** постојат 6 општински училишта, од кои 4 се основни, едно е музичко училиште и едно е средно училиште. Училиштата располагаат со 5 објекти за спорт, од кои 3 спортски сали и 2 терени. Две основни училишта кои се наоѓаат надвор од градот – подрачни училишта немаат спортски објекти, а нема ниту музичкото училиште.

Своите спортски објекти ги издаваат три училишта во Општина Неготино и за нив склучиле договори со 8 спортски клубови, кои ги користат за своите членови, но и за рекреативци кои спортуваат. На рекреативците, со кои немаат склучено договор, училиштата им наплаќаат надомест од 450 до 750 денари за секој тренинг. На останатите клубови тренингот од час и половина им се наплаќа по цена од 285 денари до 450 денари, а дополнително клубовите плаќаат и по 1.000 денари за натпревар. Клубовите кои ја закупиле салата со термини за цела година плаќаат надомест од 5.000 до 12.000 денари годишно и дополнително по 1.000 денари за секој натпревар.

Основните училишта „Страшо Пинџур“ и „Гоце Делчев“ се единствените училишта од сите кои беа предмет на мониторинг кои објавуваат повици за издавање спортски сали, едното во медиум, а другото на својата веб-страница.

ПРЕПОРАКИ

- ✓ Потребно е сите општини да усвојат интерни акти (процедура, политика или друг вид документ) со коишто би се уредила постапката за управување со објектите за спорт, како и нивното издавање на користење. Немањето интерни акти во кои јасно ќе се прецизира управувањето со објектите за спорт говори за слабости во управувањето со објектите, што несомнено и довело до состојба во која значаен дел од спортските објекти не се функционални, а дел од нив, иако се функционални, не се користат.
- ✓ Општините треба да ги доделуваат на користење објектите за спорт врз основа на транспарентни постапки со претходно објавување јавен повик и со прецизно утврдени услови, критериуми и цени. На овој начин ќе се намали можноста за волунтаристичко постапување и за неправилно и несоодветно користење на објектите за спорт.
- ✓ Доделувањето на објектите на користење на спортските клубови без паричен надоместок треба да се формализира во вид на своевидна донација или друг облик на непарична поддршка.
- ✓ Не оспорувајќи го правото на општините за доделување на објектите на професионалните спортски клубови, неопходно е да се преземаат мерки за обезбедување пристап до објектите и на што е можно поширок круг на граѓани.
- ✓ Со оглед на напорот и времето што требаше да се вложат во обезбедување на податоците за објектите за спорт и за нивното користење, потребно е општините во иднина да ја унапредат отчетноста во однос на тоа кој ги користи објектите за спорт и под кои услови. На овој начин ќе им се овозможи на граѓаните целосен увид во состојбата и ќе се намали просторот за сомнеж и за злоупотреби.
- ✓ Во однос на училиштата, се наметнува потребата од донесување унифицирани интерни акти со кои ќе се регулираат процесот и условите на издавање на објектите за спорт на ниво на една општина.
- ✓ Големите разлики во цените по кои се издаваат објектите за спорт на училиштата, а кои можат да се воочат не само помеѓу општините туку и во рамките на самите општини, ја наметнуваат потребата од усогласување со цел да се избегне ризикот одредени корисници да се стават во бенефицирана позиција во однос на други.

АНЕКС 1: Листа на објектите за спорт со кои располагаат мониторираните општини

ОПШТИНА КУМАНОВО

1. Комплекс Отворен и затворен градски базен – функционира и со него управува ЈП Куманово паркинг
2. Градски стадион – функционира и со него управува ЈП Куманово паркинг
3. Тениски игралишта на Градски кеј – функционираат и со нив управува ЈП Куманово паркинг
4. Тениски игралишта „23 Октомври“ – функционираат и со нив управува ЈП Куманово паркинг
5. Спортски центар Спортска сала – не е во функција
6. Спортски комплекс „Соколана“ – не е во функција
7. Комплекс „Градско стрелиште“ – не е во функција
8. Спортско-рекреативен центар „Пелинце“ – не е во функција

ОПШТИНА ТЕТОВО

1. Фудбалски стадион со вештачка трева кај спортскиот центар – функционира и со него управува општината
2. Градски базен – функционира и со него управува општината
3. Главен градски стадион – доделен под концесија на приватна фирма
4. Помошен стадион во близина на главен стадион – доделен под концесија на приватна фирма
5. Стадион во населба Теќе – функционира и даден е на располагање на мештаните
6. Стадион во село Голема Речица – функционира и даден е на располагање на мештаните
7. Стадион во село Сараќино – функционира и даден е на располагање на мештаните

ОПШТИНА БИТОЛА

1. Спортска сала „Боро Чурлевски“ Битола – функционира и со неа управува општината
2. Фудбалски стадион „Петар Милошевски“ Битола – функционира и со него управува општината
3. Отворен базен – доделен на трајно користење на општината, но со текови договори за користење од страна на други правни субјекти склучени претходно со Јавното претпријатие за стопанисување со објекти за спорт во сопственост на Република Северна Македонија
4. Тениски игралишта – доделен на трајно користење на општината, но со текови договори за користење од страна на други правни субјекти склучени претходно со Јавното претпријатие за стопанисување со објекти за спорт во сопственост на Република Северна Македонија
5. Ракометни игралишта – доделен на трајно користење на општината, но со текови договори за користење од страна на други правни субјекти склучени претходно со Јавното претпријатие за стопанисување со објекти за спорт во сопственост на Република Северна Македонија
6. ДТВ Партизан – доделен на трајно користење на општината, но со текови договори за користење од страна на други правни субјекти склучени претходно со Јавното претпријатие за стопанисување со објекти за спорт во сопственост на Република Северна Македонија

ОПШТИНА КИЧЕВО

1. Спортска сала „Христо Узунов“ Иванидол – функционира и со неа управува општината
2. Спортска сала „Соколана“ – функционира и со неа управува општината
3. Спортска сала „Јанчица“ – не е во функција, се реновира и со неа управува општината
4. Градски стадион – функционира и со него управува општината
5. Стадион на Влазрими – функционира и со неа управува општината
6. Стадион во Зајас – функционира и со неа управува општината

ОПШТИНА СТРУМИЦА

1. Општинско фудбалско игралиште „Филип Лазаревски“ – функционира и со него управува општината
2. Стадион СЦ (Градско Балдовци) – функционира и со него управува општината
3. Стадион „Младост“ / „Благој Истатов“ (доделен на управување на Јавното претпријатие за стопанисување со објекти за спорт во сопственост на Република Северна Македонија)
4. Спортска сала „Парк“ (доделена на управување на Јавното претпријатие за стопанисување со објекти за спорт во сопственост на Република Северна Македонија)
5. Спортска сала „Партизан“ (доделен на управување на Јавното претпријатие за стопанисување со објекти за спорт во сопственост на Република Северна Македонија)

ОПШТИНА ШТИП

1. Фудбалско игралиште во Бело Брдо – функционира и со него управува општината
2. Фудбалско игралиште во Суитлак – функционира и со него управува општината
3. Повеќенаменско спортско игралиште во УЗ Автокоманда – функционира и со него управува општината
4. Повеќенаменско игралиште во УЗ Сењак – функционира и со него управува општината

ОПШТИНА ЧАИР

1. Спортска сала „Партизан“ – не е во функција, а инаку со неа управува ЈП Шкупи Вјетер
2. Спортска сала „Шабан Трстена“ – не е во функција, а инаку со неа управува ЈП Шкупи Вјетер
3. Фудбалски стадион „Чаир“ - доделен на трајно користење на општината, но со текови договори за користење од страна на други правни субјекти склучени претходно со Јавното претпријатие за стопанисување со објекти за спорт во сопственост на Република Северна Македонија
4. Спортски објект со намена базен - доделен на трајно користење на општината, но со текови договори за користење од страна на други правни субјекти склучени претходно со Јавното претпријатие за стопанисување со објекти за спорт во сопственост на Република Северна Македонија

ОПШТИНА НЕГОТИНО

1. СРЦ Младост – функционира и со него управува ЈП паркинзи Неготино
2. Градски стадион Неготино – функционира и со него управува ЈП паркинзи Неготино

 Center for Civil Communications
Центар за граѓански комуникации
